

vyshhych navchalnych zakladiv : [monografiya] / R. V. Sopivnyk. 2-ge vydannya dopovnene. – K.:«CzP «Kompriynt», 2014. – 533 s.

9. Syntez pysmovych publichnych konsultacij [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu:<http://minagro.gov.ua/themes/garland/pdf> – Nazva z ekranu.

NEED FOR FORMATION OF ECONOMIC STEWARDSHIP STUDENTS AGRICULTURAL COLLEGE

K. MESHKO, researcher of the Department of Pedagogy of the National Agricultural University of Ukraine

Summary. *The article justified the need for the formation of economic stewardship students of agricultural colleges. Author determined manifestations of economic negligence which manifests itself in irrational use acreage, lower yields, significantly reducing livestock production, focus on profit, ignoring the laws of Agriculture.*

Keywords: *hospodarnist, economic caring, nurturing economic stewardship, the need for economic stewardship*

УДК 37.035.6/. 7: 069

РОЛЬ МУЗЕЇВ У ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ

В. В. МОІСЄЄВ, здобувач кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті Національного університету біоресурсів і природокористування України

Анотація. *У статті розкрито особливості виховання молодого громадянина-патріота через залучення до впорядкування музейних експонатів, вивчення історії свого роду та краю. Висвітлено досвід реалізації військово-патріотичного виховання засобами музейної діяльності, роботи громадських, ветеранських організацій.*

Ключові слова: *музей, музейна діяльність, патріотизм, виховання, військово-патріотичне виховання, ветеранські організації*

Аннотация. *В статье раскрыты особенности и воспитания молодого гражданина патриота путем привлечение к упорядочению музейных экспонатов, изучение истории своего рода и края. Освещен опыт реализации военно-патриотического воспитания средствами музейной деятельности, работы общественных, ветеранских организаций.*

Ключевые слова: *музей, музейная деятельность, патриотизм, воспитание, военно-патриотическое воспитание, ветеранские организации*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема військово-патріотичного виховання студентської молоді вищих аграрних закладів в умовах економічних складностей, загострення суспільно-політичних протиріч, зміни моральних цінностей, тісно пов'язуючись з проблемою самостійного розвитку України після проголошення незалежності, відродженням національних

© В. В. Моїсєєв, 2015

традицій, місцем та ролі громадянина у системі багатопартійного суспільства, залишається малодослідженою. Актуальні проблеми розбудови власної держави вимагають створення принципово нової системи військово-патріотичного виховання. Вона повинна насамперед урахувати нові політичні реалії і опиратися на національно-державні традиції українського народу, науково обґрунтування практикою та історичним досвідом, що можливо відтворити в музеї. Нова система військово-патріотичного виховання повинна охоплювати не тільки школярів, а й студентську молодь. Особливе місце серед неї займають студенти аграрних ВНЗ, які здобувши освіту повернуться до своєї домівки як інтелектуальний стрижень, еліта місцевої громади, з думкою якої рахуються. Ефективність підготовки фахівців залежить не тільки від отриманих знань, але й від виховання, зокрема патріотичного. Частково цю проблему вирішує залучення студентів до пошукової, краєзнавчої роботи та як результат – створення або модернізація музеїв.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема військово-патріотичного виховання відходить своїми коренями в сиву давнину, з початком формування давніх держав. Проте на сьогодні спостерігається підвищена увага до зазначеної проблеми. Військово-патріотичне виховання, його теоретико-методологічні основи розглядаються в літературі та є предметом дослідження філософів, соціологів, педагогів, зокрема в працях Г.С. Сковороди щодо формування людини, спорідненої з природою, К.Д. Ушинського про підготовку всебічно розвинутої людини як мети виховання, І.Я. Франка про виховання через призму сприймання рідного народу, А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського про виховання любові до Батьківщини та наукових здобутках сучасних вчених – І.Д. Беха, А.М. Бойка, С.У. Гончаренка та ін. Існує нормативно-правова база, яка на законодавчому рівні врегульовує питання військово-патріотичного виховання, зокрема: Закон України «Про оборону України»; Закон України «Про музеї та музейну справу»; постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1999 року №1697 «Про затвердження Національної програми патріотичного виховання громадян, формування здорового способу життя, розвитку духовності та зміцнення моральних засад суспільства»; Указ Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948 «Про Концепцію допризовної підготовки та військово-патріотичне виховання молоді»; Розпорядження Кабінету Міністрів від 27 серпня 2010 року № 1718 р. «Деякі питання військово-патріотичного виховання учнів загальноосвітніх закладів». Однак питання реалізації військово-патріотичного виховання молоді засобами музейної діяльності висвітлені недостатньо.

Мета статті: висвітлити особливості військово-патріотичного виховання молоді засобами музейної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «музей» в перекладі з грецької мови означає місце, присвячене музам, дочкам богині пам'яті Мнемозіти. У наш час зміст поняття «музей» змінився і розширився. У Законі України «Про музей та музейну справу» (від 29 червня 1995 р.), зазначено, що «музей – це науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів, музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини ... музеї як культурно-освітні та науково-дослідні заклади призначені не тільки для вивчення, збереження та використання пам'яток матеріальної і духовної культури, але й для прилучення громадян до надбань національної і світової історико-культурної

спадщини» [1, с. 1-9].

Питання про співробітництво між музеями та закладами освіти не нове, а ідею про необхідність збереження та використання пам'яток і наочних посібників навчальних закладів, було сформовано у «Статуті народних училищ у Російській імперії» (1785 р.), що стала однією з передумов виникнення перших музеїв при навчальних закладах. Згідно з ним на базі кожного головного народного училища мала комплектуватись «збірка природних речей з усіх трьох царств природи, потрібних для пояснення та наочного вивчення природознавства, збірка геометричних тіл, математичних і фізичних знарядь, малюнків і моделей або зразків для пояснення архітектури та механіки» [2, с. 7]. Проте у XVIII – першій половині XIX ст. музеї при навчальних закладах функціонували переважно в ліцеях та університетах. Першим із них був музей Московського університету (1755 р.), що забезпечував навчальний процес науково-дослідницькою діяльністю.

Питання екскурсійної справи, музеєзнавчої бібліографії, плани збирання ботанічних та біологічних колекцій, публікувалися в ілюстрованому журналі «Школьные экскурсии и школьный музей», який виходив у Росії з 1914 року. Педагог і мистецтвознавець А. Бакушинський, у роботі «Музейно-естетичні екскурсії» (1919 р.) розглядаючи діяльність музею як педагогічний процес, акцентував необхідність розвитку творчої активності дітей, врахування їхніх вікових та індивідуальних особливостей. [3, с. 35].

У XVIII – першій половині XIX ст. музеї при навчальних закладах функціонували переважно в ліцеях та університетах, що зумовлювалося потребами навчального процесу, і виникали, як предметні кабінети, що згодом перетворювались у самостійні музеї. За радянських часів в музеї обов'язковим було дотримання принципу історизму, класового підходу, посилення краєзнавчого спрямування. Постановою РНК УРСР «Про музеї України» (1938 р.) поліпшувалась робота музеїв, уточнювався їх профіль, розподілявся експозиційний матеріал. [4, с. 111-112] У 60-х роках XX ст. зростає кількість музеїв, розширюється аудиторія, розпочинається «музейний бум» [5, с. 45].

Американська модель музеїв для дітей базується на слові. Педагог вбачає занурити дитину в атмосферу гри і пригод, що допомагає непомітно набути певні знання через ігровий простір. Модель Європейської педагогіки на відміну від американської побудовано з урахуванням значимості не лише освітньої, а й музейної цінності експонату, до якого не завжди можна доторкнутись. Завдання музейного педагога занурити відвідувача до історичної реальності, атмосфери незнайомого життя, відчуття своєї причетності до історії. [6]

Відповідно до «Положення про музей при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України», музей визначається складовою системи навчально-виховної роботи і створюється з метою «залучення учнівської та студентської молоді до вивчення і збереження історико-культурної спадщини українського народу, формування освіченої розвиненої особистості та сприяння вихованню у неї патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу». В інструктивно-методичному листі щодо організації музейної роботи у закладах освіти підкреслюється необхідність виховання підрастаючого покоління через роботу музею, яка має перекликатись зі всіма сферами діяльності: навчальною, науково-дослідницькою, дозвіллевою, та активізувати творче пізнання шляхом залучення до краєзнавчої та пошукової

роботи [7, с. 28].

Музеї покликані бути своєрідним центром моральної та естетичної культури, носієм військово-патріотичного виховання студентської молоді через передачу накопиченого досвіду. Педагог повинен не тільки дати знання в вигляді фактів, а й активізувати мислення, пробудити почуття своєї причетності до своєї історії, творче начало.

Ганс Мартін ХІНЦ – президент Міжнародної ради відзначає, що в багатьох європейських країнах зараз відбувається нове зрушення, а саме: музеї, університети й партнери щільно співпрацюють довкола історичних об'єктів та виставок. В минулому далеко не завжди так робилося, але введосить давно цей тип співпраці зростає, і в багатьох випадках завдяки програмам фінансування Євросоюзу. Хоча музеї та університети мають різні завдання, - у цьому контексті університети працюватимуть здебільшого з мовою, історичними текстами й документами, а музеї, скоріше, зосереджуються на історичних об'єктах, - але обидві області шукають більшої синергії на користь їм обом.

На сьогодні військово-патріотичне виховання знайшло своє відображення в пошуковій роботі, створенні музеїв, краєзнавстві. Саме тому нами було створено умови для організації і створення, із залученням учнівської і студентської молоді, музею «Зал бойової слави військової авіації», адже виховна місія музею при навчальному закладі вчити молодь бачити героїчне минуле, захоплюватися і гордитися подвигом старшого покоління. Для початку роботи над створенням музею було:

- здійснено характеристику і комплектування фондів;
- визначено мету і завдання;
- визначено профіль музею;
- здійснено проектування експозиції;
- здійснено проектування художнього оформлення.

При створенні наукової концепції сучасного музею важливе значення має використання наукових досліджень у галузі музейної педагогіки, психології та соціології. Музейна педагогіка вивчає музейну аудиторію, її ціннісні орієнтири та духовні потреби, аналізує потреби різних соціальних і вікових груп відвідувачів та досліджує особливості сприйняття ними експозиції, а іноді вносить корективи у зміст самої експозиції, створює та апробує нові методики й програми роботи з різними категоріями відвідувачів, ефективність діяльності музеїв. Саме використання музейної педагогіки та музейної соціології має важливе значення для організації роботи новоствореного музею [8, с. 18].

Музей та його функціонування здебільшого залежать від людей котрі його створюють. Мета та завдання створення або модернізації музею впливає з його соціальних функцій. Так, зокрема, головною пам'яткою школи №15 м. Києва є оригінальні документи ескадрильї Нормандія – Неман. Головною темою музею обрано авіацію в різний період часу, з 1941 р. по сьогоднішній день. Проведена кропітка пошукова робота. Тож до цього були залучені члени учнівської сім'ї, ветеранські організації (Українська спілка воїнів-інтернаціоналістів та спілка ветеранів прикордонних військ). Учні цікавились історією своєї родини, героями що відстоювали Вітчизну на бойових та трудових фронтах. Результатом такої роботи стала багата і хвилююча експозиція музею - «платок» на якому кожен учень вишивав ім'я свого родинного героя. А рушники на стінах музею стали для них святинєю. Таке рішення має особливий емоційний вплив на учнів, відчувається гордість кожного з них за подвиги їх рідних, зв'язуюча нитка з їх героями, яка духовно збагачує молодь, їх

патріотичні почуття та гордість. Таким чином задіяний ще один аспект музею – документування, зберігання, інформаційна й освітньо – виховна робота. Даний напрям потребує:

- визначення місця і ролі музею в навчанні та військово-патріотичному вихованні;

- створення на його базі центру шкільної активності;
- контроль шкільного самоврядування за діяльністю музею;
- співпраця з громадськими організаціями;
- співробітництво з міжнародними організаціями, тощо.

В день відкриття присутніми гостями у навчальному закладі були керівники Голосіївського району м. Києва, військовий аташе посольства Франції в Україні, представники громадських та ветеранських організацій і ін. Шкільний музей став джерелом поглибленого вивчення іноземних мов, були підготовлені спеціальні екскурсиводи, які розповідали гостям школи про музей на декількох мовах. Таким чином, за час створення шкільного музею «Зал бойової слави військової авіації» відбувалась серйозна оцінка, шанобливе ставлення, почуття гордості за свою родину, місто, країну. Звідси робимо висновок про ставлення до музею, як до потужного інструменту реалізації військово-патріотичного виховання молоді через зразки матеріальної та духовної відданості своєму громадянському обов'язку.

До дня відкриття музею були розроблені та виготовлені нагрудні значки «Ескадрилья «Нормандія-Неман» побратими по зброї» та «Наша пам'ять, наш біль – Афганістан». Такий підхід не тільки вирізняв учасників створення музею, а й умовно згуртував їх навколо спільної ідеї, що підносила гордість та патріотичні відчуття, адже сутність музею в значній мірі це є процес людського спілкування. На сьогодні в музейній справі якраз формується підхід, коли в центрі знаходиться не музейний предмет, тематика, а людина, яка там знаходиться з метою спілкування, так би мовити з музейними експонатами.

Висновки. Отже, значення музею як місця, центру духовного, освітньо-виховного збагачення молоді, розширює його педагогічні можливості, сприяє взаєморозумінню людей різних поколінь і професій, залучає молодь до вічних духовних цінностей, поглиблює патріотичні почуття. Музейна діяльність спрямована на формування патріотизму, почуття приналежності індивіда до суспільства, готовність молодого фахівця до активної участі в політичному житті держави, свідомого впливу на суспільно-політичні процеси. Тому робота в музеї повинна проводитися із залученням якнайбільшого числа гостей, родини, для пізнання своєї історії та шанобливого ставлення до пам'ятних дат, подій та людей.

Перспективним напрямом подальших розвідок є вивчення інноваційних технологій організації музейної справи у навчальних закладах як осередку військово-патріотичного виховання молоді.

Література

1. Закон України «Про музеї та музейну справу» // Урядовий кур'єр. – 1995. – 17 серпня. – С. 1-9.
2. Отчетъ о естественно-историческомъ музеѣ Полтавскаго Губернскаго Земства за 1908 годъ. – Полтава, 1908. – 12 с.
3. Столяров Б. А. Музейная педагогика. История, теория, практика : учеб. пособие / Б. А. Столяров. – М. : Педагогика, 2004. – 216 с.

4. Ломачинська І.М. Музеезнавство: навч. посіб. для дистанційного навчання/ І.М. Ломачинська, В.В. Шевченко.– К.: Університет «Україна», 2007.- 288 с.
5. Буланний І.Т. Громадські музеї України: історія, досвід, проблеми/ І.Т. Буланний, І.Г. Євтушенко. – К.: Мистецтво, 1989.– 199 с
6. Караманов О. В. музейна педагогіка в навчально-виховному процесі./ О. В. Караманов // Освіта та педагогічна наука.– 2012. – № 3. – С. 5-12.
7. Інструктивно-методичний лист щодо організації музейної роботи у вищих навчальних закладах // Інформаційний вісник. Вища освіта. – 2004. – № 16. – С. 27-38.
8. Столяров Б.А. Основы экскурсионного дела/ Б.А. Столяров, Н.Д. Соколов, Н.А. Алексеева.. – СПб,2002. – 273 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy` «Pro muzeyi ta muzejnu spravu» // Uryadovy` kur'yer. – 1995. – 17 serpnya. – S. 1-9.
2. Otchet` o estestvenno-y`story`cheskom` muze` Poltavskago Gubernskago Zemstvaza 1908 god`y. – Poltava, 1908. – 12 s.
3. Stolyarov B. A. Muzejnaya pedagogy`ka. Y`story`ya, teory`ya, prakty`ka :ucheb. posoby`e / B. A. Stolyarov. – M. :Pedagogy`ka, 2004. – 216 s.
4. Lomachy`ns`ka I.M. Muzeyeznavstvo: navch. posib. Dlya dy`stancijnogo navchannya/ I.M. Lomachy`ns`ka, V.V. Shevchenko. – K.: Universy`tet «Ukrayina», 2007.- 288 s.
5. Bulanny`j I.T. Gromads`ki muzeyi Ukrayiny`: istoriya, dosvid, problemy` / I.T. Bulanny`j, I.G. Yevtushenko. – K.: My`stecztvo, 1989. – 199 s
6. Karamanov O. V. muzejnapedagogika v navchal`no-vykhovnomu procesi. / O. V. Karamanov // Osvita ta pedagogichna nauka. – 2012. – № 3. – S. 5-12.
7. Instrukty`vno-metody`chny`j ly`st shhodo organizaciyi muzejnoyi roboty` u vy`shhykh navchal`nykh zakladakh // Informacijny`j visny`k. Vy`shh aosvita. – 2004. – № 16. – S. 27-38.
8. Stolyarov B.A. Основы э́кскурсы`онного дела / B.A. Stolyarov, N.D.Sokolov, N.A. Alekseeva. – SPb, 2002. – 273 s.

THE ROLE OF MUSEUMS IN MILITARY-PATRIOTIC UPBRINGING OF YOUTH

V. MOISEEV, applicant for a degree of the Department of Social Pedagogy and Information Technologies in Education, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

***Summary.** The article has revealed the peculiarities of education of young citizen-patriot through the involvement to the museums' exhibit ordering and the study of family and land history. The experience in the implementation of military and patriotic education by means of museum activities, social and veterans' organizations' performance has been clarified.*

***Keywords:** museum, museum activities, patriotism, education, military and patriotic education, veterans' organizations*